

26 juni 2018
IBEN nr. 8-2018

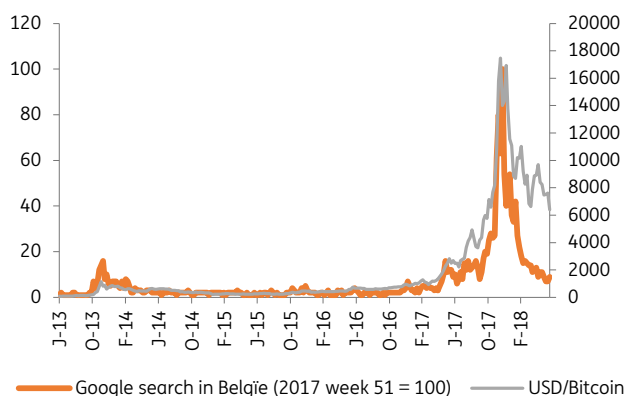
ING Belgian Economic Newsletter

Cryptomunten nog lang geen gemeengoed

Cryptomunten hebben in 2017 vaak de voorpagina's gehaald. Een speculatiegolf veroorzaakte een zeepbel, die vervolgens rond de jaarwisseling uit elkaar spatte. Het was een goede gelegenheid om eens na te gaan hoe de Belgen tegenover deze nieuwe activavorm staan. Behalve bij mannen onder de 35 blijkt dat cryptomunten nauwelijks op belangstelling kunnen rekenen en veeleer als een modeverschijnsel worden gezien. Potentiële beleggers moeten echter wel weten dat er risico's aan verbonden zijn.

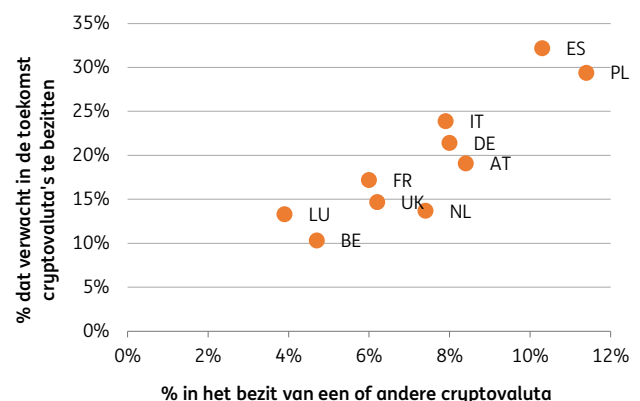
In zijn laatste internationale enquête¹ heeft ING gepeild naar de populariteit van cryptomunten (die in de enquête worden gedefinieerd als elke vorm van gedematerialiseerd digitaal geld dat afhankelijk is van een netwerk van personen en niet van een centrale uitgevende instelling). Na de recente bokkesprongen van de bitcoin op de markten en de aandacht in de pers, is het de bedoeling om te analyseren hoe de Europeanen, en de Belgen in het bijzonder, cryptomunten zien als actueel of toekomstig betaalmiddel of als belegging. Hoewel de prestaties van de bitcoin in 2017 vaak de krantenkoppen hebben gehaald en voer waren voor tal van debatten, moeten we vaststellen dat de Belgen helemaal niet zo bezig zijn met cryptomunten, en dat weinig mensen echt begrijpen wat ze inhouden.

Gr 1 De algemene bekendheid van de bitcoin was van korte duur

Bronnen: Google Trends, Thomson Reuters

Gr 2 Bezit van cryptomunten

Bron: ING

Amper een Belg op twee heeft ervan gehoord, vaak mannen onder de 35

Hoewel er in 2017 in de pers in het algemeen uitvoerig over het fenomeen is bericht, voornamelijk vanwege de rendementen van de bitcoin (grafiek 1), moeten we in eerste instantie vaststellen dat nog niet iedereen heeft gehoord ervan: minder dan één Belg op twee (38%), in vergelijking met twee Europeanen op drie (België heeft het laagste cijfer

Julien Manceaux

Senior Economist
Brussels +32 2 547 33 50
Julien.Manceaux@ing.be

¹ De ING International Survey (IIS) wordt door Ipsos gelijktijdig georganiseerd in 15 landen. Per land worden 1000 mensen ondervraagd. Voor deze enquête zijn er tussen 26 maart en 6 april 2018 14.828 personen ondervraagd.

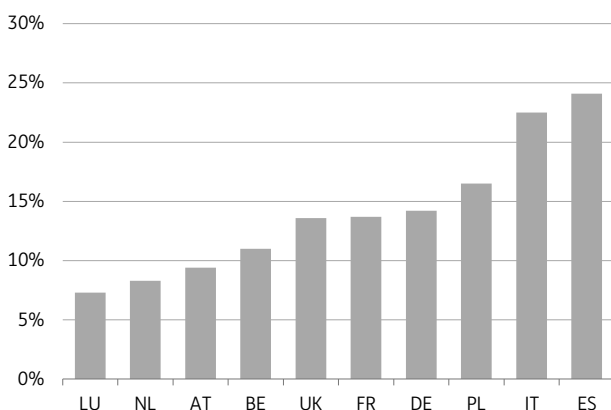
van de 15 landen waar de enquête werd uitgevoerd). In Duitsland en Italië heeft 70% van de respondenten al van cryptomunten gehoord. Er is een groot verschil tussen mannen en vrouwen (één Belgische man op twee tegenover één Belgische vrouw op vier hebben er over gehoord) en tussen verschillende generaties: van de respondenten onder de 35 jaar heeft de helft erover gehoord, wat niet het geval is voor de andere leeftijdsgroepen. Dat verschil komt overigens minder tot uiting in het Europese gemiddelde.

Maar ervan gehoord hebben is één. Cryptomunten kopen of begrijpen welke gevaren ermee gepaard gaan, is een ander verhaal. En tussen die twee lijkt toch een behoorlijke kloof te liggen. **Slechts 5% van de Belgen (6% van de mannen en 3% van de vrouwen) bezit een of andere cryptomunten, en van dat percentage is ruim een derde jonger dan 35. Dit is een van de laagste cijfers van Europa:** in Spanje en Polen heeft één respondent op tien verklaard een cryptomunten te bezitten. We kunnen dezelfde vaststelling doen voor intenties over toekomstige aankopen (grafiek 2): 30% van de Polen en Spanjaarden verklaart bereid te zijn om er in de toekomst te kopen, tegenover 10% van de Belgen (14% van de mannen en 7% van de vrouwen), een flink verschil met het percentage van 21% in de VS.

Concreet lijken ze erg weinig te worden gebruikt...

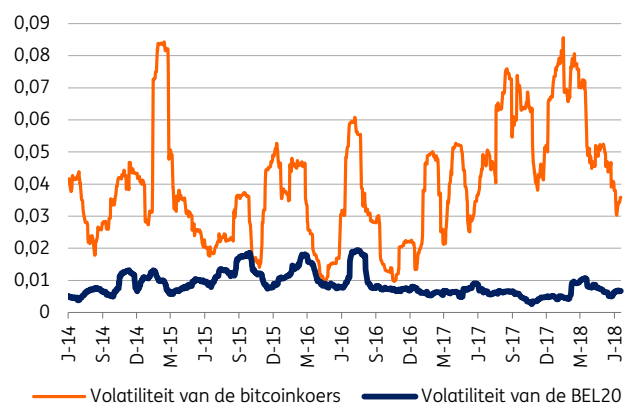
Het is dan ook normaal dat we vaststellen dat slechts weinig mensen bereid zouden zijn om ze dagelijks te gebruiken, of om hun loon in cryptomunten te ontvangen, of hun belastingen ermee te betalen: zelfs bij wie jonger is dan 35 is amper 13% daartoe bereid, een percentage dat in de rest van Europa nauwelijks hoger ligt. Om kosteloos internationale betalingen te verrichten, is het enthousiasme dan weer iets groter, weliswaar minder in België (15% van de Belgen zouden daartoe bereid zijn en 23% bij de 18-24-jarigen) dan elders in Europa (het gemiddelde bedraagt 30%, met ruim 35% in Spanje en Italië en 25% in Frankrijk). Over cryptomunten als spaarproduct is er nog minder enthousiasme: nog geen 5% van de Belgische 45-plussers zou bereid zijn om ze te gebruiken als spaarproduct om de studiekosten van hun kinderen te betalen (dat percentage stijgt tot 16% bij wie jonger is dan 35). Het gemiddelde in Europa ligt enigszins hoger, alweer vooral in Spanje en Italië (grafiek 3).

Gr 3 3% van de respondenten bereid om ze te gebruiken als spaarproduct om de studiekosten van hun kinderen te betalen

Bron: ING

Gr 4 Extreem hoge volatiliteit

*hier berekend als de standaardafwijking op 30 dagen van de dagelijkse prijschommeling
Bron: Thomson Reuters

...en kennelijk vooral speculatief, wat risico's inhoudt

Er zijn dus maar weinig Belgen die de stap hebben gezet, en over de motieven van de 'durvers' lijkt weinig duidelijkheid te bestaan: minder dan 25% is van oordeel dat cryptomunten de toekomst zijn voor online betalingen of beleggingen. Slechts 27% is

overigens overtuigd dat de waarde van cryptomunten in de volgende 12 maanden zal stijgen (33% bij de 18-24-jarigen, 10% bij de 55-plussers). In andere landen ligt dat percentage overigens niet veel hoger. Voor de meeste kopers lijken we dus veeleer over een modeverschijnsel te kunnen spreken dan over de sterke overtuiging dat ze bewust het geld van de toekomst gebruiken, behalve misschien de allerjongsten.

Tot besluit kunnen we toevoegen dat we bij de analyse van de risicoperceptie over cryptomunten ongetwijfeld blij mogen zijn dat ze voor de overgrote meerderheid van de Belgen niet meer dan een hype zijn. Oorspronkelijk was het een betaalmiddel dat op het internet steeds vaker werd gebruikt (en niet altijd voor deugdzame doeleinden), maar na een wijdverbreide speculatiegolf heeft de volatiliteit van bepaalde cryptomunten (bitcoin, ethereum, enz.) vorig jaar hoge pieken bereikt. Speculanten kochten ze overigens niet om ermee te betalen. Bepaalde cryptomunten zijn op die manier geëvolueerd van 'geld' naar een soort grondstof, net zoals goud bijvoorbeeld, dat vroeger door spaarders werd gekocht vanwege de geringe correlatie met de marktcycli. **Ondanks de extreme volatiliteit van cryptomunten (grafiek 4) is 55% van de respondenten van onze enquête van mening dat ze minder risico's inhouden dan beursverhandelde aandelen (70% van de 18-24-jarigen)**, een cijfer dat overeenstemt met het gemiddelde van alle landen die aan de enquête hebben deelgenomen. Dat betekent dat we nog wat bij te brengen hebben aan jonge beleggers die hun les door het uiteenspatten van de bitcoinzeepbel nog niet hebben geleerd. In grafiek 4 wordt de volatiliteit van de BEL20 vergeleken met die van de bitcoin. In het algemeen is de volatiliteit van de bitcoin vergelijkbaar met die van de meest volatiele complexe financiële instrumenten.

We willen niet stellen dat cryptomunten geen verdiensten hebben. Dankzij blockchaintechnologieën zullen we in de toekomst immers veiligere betalingssystemen kunnen ontwikkelen en nu al maken de meest vooruitstrevende financiële instellingen al gretig gebruik van dergelijke technologieën. Wel toont de ING-enquête aan dat er nog heel wat werk voor de boeg is vooraleer een groter publiek cryptomunten als meer dan een hype of een eenvoudig speculatiemiddel beschouwt.

In dit opzicht communiceren centrale banken al verschillende jaren over de gevaren die met cryptomunten gepaard gaan. De NBB² heeft bijvoorbeeld al in 2014 gewaarschuwd voor de gevaren van cryptomunten, in het bijzonder de aanzienlijke cyberrisico's (risico van diefstal, hacking, instabiliteit van het onderliggende IT-systeem). Ook heeft de NBB gewezen op de volatiliteit van de koersen en het feit dat cryptomunten geen wettelijk betaalmiddel zijn: niemand is immers verplicht om een betaling met virtueel geld te aanvaarden.

[Klik hier](#) om het perscommuniqué in het Engels te downloaden.

² NBB en FSMA (2014): 'Pas op met virtueel geld, zoals Bitcoin'; perscommuniqué van 14 januari 2014 [klik hier](#)

Bitcoin kort uitgelegd

De bitcoin is een cryptomunten die in 2008 door een mysterieuze uitvinder is uitgevonden. De technologie achter de bitcoin is die van het 'gedecentraliseerde register', een database die wordt gedeeld en gesynchroniseerd via een netwerk dat over verschillende locaties is verspreid. Er is niet één gecentraliseerd systeem dat elke transactie controleert en goedkeurt (zoals dat bijvoorbeeld het geval is voor het betalingssysteem Bancontact). In plaats daarvan is elke deelnemer aan het netwerk (elk 'lid') in het bezit van een kopie van het register van alle transacties die sinds de oprichting van het netwerk zijn uitgevoerd. Elke wijziging in het register, bijvoorbeeld wanneer iemand een bedrag stort aan iemand anders, wijzigt ook alle bestaande kopieën van het register. Elke deelnemer kan dus aan de hand van zijn eigen kopie van het register controleren of alles klopt.

Het nadeel van een gedecentraliseerd systeem is dat er geen centrale autoriteit is die kan worden vertrouwd. Hoe kan ik zeker weten of de persoon die me betaalt de eigenaar is van de bitcoins die hij me stort, en dat hij de registers niet heeft vervalst? Bitcoin lost dit probleem op met cryptografie en zogenaamde 'blockchaindatabases'. In een dergelijke database kunnen gegevens versleuteld worden bewaard, waardoor ze niet op een later tijdstip kunnen worden gewijzigd. Elke gebruiker beschikt over een 'encryptiesleutel' om zijn transacties uit te voeren. Hij is dus de enige die zijn bitcoins kan gebruiken. Er zijn dus geen risico's dat bepaalde gebruikers de transactiehistoriek in hun voordeel wijzigen of geld verduisteren. Het probleem is dat de encryptie van de informatie en de toevoeging van nieuwe gegevens veel computerkracht vergt, die toeneemt naarmate het netwerk groter wordt en het aantal transacties exponentieel toeneemt. Dat brengt problemen van vertraging met zich mee, waardoor het voor bepaalde transacties tientallen uren kan duren voor ze worden geregistreerd, en bovendien vergt het aanzienlijke middelen (computers, elektriciteit, ...).

Cryptografie, blockchain en gedecentraliseerde registers zijn nuttig omdat ze vertrouwen tot stand brengen in de andere leden van het netwerk. Maar er is nog een lange weg af te leggen voor ze de centrale autoriteit voor klassieke betalingssystemen kunnen vervangen. Bij bitcoin is er immers geen enkele verhaalmogelijkheid wanneer de verkeerde persoon worden betaald of in geval van een dubbele betaling. Gebruikers die hun 'sleutel' verliezen, zijn hun bitcoins definitief kwijt, en kunnen in dat geval niet even naar de bank bellen om een nieuwe kaart te vragen.

Als u graag meer wilt weten over de bitcoin, kunt u er [hier](#) meer over lezen.

Disclaimer

Deze publicatie, opgesteld door de afdeling Economische en Financiële Analyse van ING België N.V. ("ING") is uitsluitend bedoeld ter informatie en houdt geen rekening met de beleggingsdoelstellingen, financiële situatie of middelen van een bepaalde gebruiker. De informatie in deze publicatie is geen aanbeveling om te beleggen en is geen juridisch, fiscaal of beleggingsadvies noch een aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen of te verkopen. Alle redelijke maatregelen werden genomen om ervoor te zorgen dat deze publicatie niet onwaar of misleidend is, maar ING kan niet garanderen dat de informatie volledig is of de informatie mee gedeeld door derden correct is. ING is niet aansprakelijk voor directe, indirecte of gevolgschade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie, behoudens grove fout van ING. Tenzij anders vermeld, zijn eventuele opinies, voorspellingen of schattingen uitsluitend toe te rekenen aan de auteur(s), zoals deze gelden op de publicatiedatum. Bovendien kunnen deze zonder voorafgaande kennisgeving worden gewijzigd.

Mogelijk is de verspreiding van deze publicatie onderworpen aan wettelijke of reglementaire beperkingen in verschillende rechtsgebieden en wie die deze publicatie in handen krijgt, dient zich te informeren over, en zich te houden aan, deze beperkingen.

Op dit rapport zijn auteurs- en databankrechten van toepassing en dit rapport mag niet gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd worden voor welke doeleinden dan ook zonder de voorafgaandelijke, uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van ING. Alle rechten voorbehouden. Aan de publicerende juridische entiteit, ING België N.V is vergunning verleend door de Nationale Bank van België en zij staat onder toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB), de Nationale Bank van België (NBB) en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). ING België N.V. is opgericht in België (ondernemingsnummer 0403.200.393 te Brussel).

Voor Amerikaanse beleggers: Wie dit rapport wenst te bespreken of transacties wenst uit te voeren met de effecten die hierin besproken werden, dient contact op te nemen met ING Financial Markets LLC, dat lid is van de NYSE, FINRA en SIPC en onderdeel is van ING, en dat de verantwoordelijkheid draagt voor de verspreiding van dit rapport in de Verenigde Staten conform de toepasselijke voorschriften.

Verantwoordelijke uitgever: Peter Vanden Houte, Marnixlaan 24, 1000 Brussel, België.